

Tiranija većine

Piše: **Kristina Ljevak**

Političke partije i njihovi predstavnici/e sebe ne vide kao generatora društvenih promjena, one osluškuju bilo građana, ali isključivo onda kada je riječ o dominantnim, retrogradnim stavovima. Nikako ili gotovo nikako kad je riječ o potrebi za stvaranjem elementarnih civilizacijskih uslova koji nam često nedostaju.

Jasno je da u takvom okviru, LGBT osobe itekako tpe. Čak i onda kada jedna politička partija u svoj stranački program uvrsti zalaganje za prava LGBT osoba, to u stvarnosti ne podrazumijeva takvo djelovanje. Politički programi nerijetko su forma iza koje se na raznoraznim predizbornim skupovima njihovi predstavnici/e brane od pitanja građana/ki ili novinara/ki. Autori/ce Dragana Rašević, Vuk Vučetić i Zlatiborka Popov-Momčinović uradili su istraživanje o pravima LGBT osoba u kontekstu političkih partija.

Luksuz

Formalno programsko zalaganje za prava LGBT osoba svakako ne amnestira političke partije koje se potpuno ignorantski odnose prema ovim temama, ne uvrštavajući u svoj program aktivnosti vezane za adekvatan tretman i povoljniji položaj LGBT osoba u BiH. Zato su njihova djelovanja često neorganizovana i neadekvatna i rezultat su akcija u okviru datih okolnosti i u trenutku, bez koncepta i jasne namjere.

Istraživači/ce su tokom istraživanja došli/e do obehtrabrujućih rezultata čak i kad je riječ o manjinskim građanskim strankama za koje se pretpostavlja da su otvorene za LGBT pitanja, kao i ostala vezana za manjinske probleme - iako ne transparentno, u internoj komunikaciji u jednoj takvoj partiji, prisutni su homofobni stavovi. U najkraćem, LGBT problematika na samom je dnu prioriteta većine političkih partija u BiH.

"Kada govorimo u kontekstu političkih partija, možemo konstatovati da je BiH i dalje u predpolitičkom stanju jer ne postoji jasna ideološka profilacija političkih partija niti politike u smislu policy, tj. oblika javne djelatnosti za rješavanje konkretnih problema političke zajednice (npr. diskriminacije LGBT osoba), već često same političke partije iz oportunističkih razloga učestvuju u generiranju krize i problema - što se jasno odrazilo i dalo iščitati iz samog istraživanja i

Suglasje politike i društva u neprihvatanju prirode

Fondacija Heinrich Böll u BiH, u suradnji sa Sarajevskim otvorenim centrom i Fondacijom CURE, započela je projekat pod nazivom *Coming out! Zagovaranje i zaštita prava LGBT osoba*, za koji je sredstva obezbijedila Evropska unija, kako bi se zaštitila i zagovarala prava jedne od najviše diskriminiranih i nevidljivih grupa u bh. društvu - lezbejki, gay muškaraca, biseksualnih i transrodnih osoba (LGBT). Ciljevi projekta su otkrivanje uzroka homofobije, njeno smanjivanje i razbijanje, uz poseban fokus na senzibiliziranje državnih službenika/ca koji rade u policiji, pravosuđu, zdravstvu i obrazovanju, ali i novinara/ki i predstavnika/ca organizacija civilnog društva

njegovih rezultata", navodi u predgovoru publikacije Zlatiborka Popov-Momčinović, koja primjećuje kako politika u BiH nije ništa od onoga što bi u svom izvornom značenju trebala predstavljati, već gola moć raspodjele rijetkih resursa ove poluperiferne zemlje.

Dok tavorimo u bh. poraću i tranziciji, bavljenje ljudskim pravima, a posebno pravima LGBT osoba, doživljava se kao luksuz. Tretiranje svih tema kao jednako važnih sugerise se u istraživanju i potcrta va neophodnost drugačijeg doživ-

ljaja demokratije od bh. koji u našoj interpretaciji često demokratiju izjednačava sa vladavinom većine koja se pretvara u tiraniju većine.

Jedina politička partija, koja je u svom izbornom programu i statutu uvrstila pitanja vezana za LGBT populaciju je Naša stranka. Razlozi otpora političkih partija prema LGBT temama i zagovaranje sloboda LGBT osoba su preslika bh. društva koje i dalje argumente pronalazi u tradiciji, mentalitetu, religiji, lošem životnom standardu, pokazuje istraživanje o LGBT pra-

vima u kontekstu političkih partija, što dovodi do zaključka kako nas u BiH netolerancija najčešće spaja i kako se čak i oni/e, na suprotnim političkim stranama, lako dogovore da rješavanje nagomilanih problema vezanih za LGBT populaciju, nije dio njihovih prioriteta ni na dugoročnom planu.

Najmoćniji lobi

Neadekvatan odnos političkih partija prema LGBT populaciji nije samo posljedica postratnog, tranzicijom napaćenog, bh. društva. Pozivajući se na pisanje Saše Gavrića, istraživači/ce navode i predratni period i doba socijalizma kada je položaj LGBT osoba bio nezavistan, a seksualni odnos dvojice muškaraca se tretirao kao protivprirodni blud i kažnjavao zatvorskom kaznom u trajanju od godinu dana. Cjelokupno političko djelovanje u BiH usmjereno je na pridobijanje glasačkog tijela, a LGBT populacija nije prepoznata kao dovoljno brojno biračko tijelo (i dovoljno važno) pa programi stranaka nisu ni usmjereni ka afirmaciji pra-

Istraživači/ce navode i predratni period i doba socijalizma kada je položaj LGBT osoba bio nezavistan, a seksualni odnos dvojice muškaraca se tretirao kao protivprirodni blud i kažnjavao zatvorskom kaznom u trajanju od godinu dana. Cjelokupno političko djelovanje u BiH usmjereno je na pridobijanje glasačkog tijela, a LGBT populacija nije prepoznata kao dovoljno brojno biračko tijelo (i dovoljno važno) pa programi stranaka nisu ni usmjereni ka afirmaciji prava LGBT osoba.

va LGBT osoba.

Nerijetko se od strane predstavnika/ca političkih partija na neformalnim susretima sa predstavnicima/ama ljudskopravaških organizacija u BiH može čuti pitanje: koliko ima tih osoba u BiH. Udio LGBT populacije u ukupnom broju stanovništva na bilo kojoj teritoriji je konstanta i nema razlike između BiH i Francuske, osim što je npr. u Francuskoj dozvoljeno sklapanje gay brakova. Veća vidljivost ne podrazumijeva i veći broj LGBT osoba na određenoj teritoriji, ali svakako podrazumijeva veća prava za LGBT osobe na prostoru na kom su vidljivije.

Brojni su primjeri govora mržnje i homofobnih stavova izrečenih u javnom prostoru od strane domaćih predstavnika/ca političkih partija. U izvještaju autori/ce podsjećaju na izjavu predsjednika Republike Srpske Milorada Dodika koji je govorio kako neće dopustiti ulazak raznih pedera u svoj kabinet ili Gradimira Gojera, visoko pozicioniranog funkcionera Stranke za BiH i pozorišnog reditelja, koji je za neuvrštavanja vlastite predstave u takmičarski program pozorišnog festivala kao "krivce" našao i optužio "homoseksualni lobi", označavajući ga kao najmoćniji lobi u državi.

Pokušaj održavanja prvog Sarajevo queer festivala pomogao je da se detektuje način na koji se sa različitim nivoa gleda na ljudska prava, pa samim tim i prava LGBT osoba. Određeni mediji pali su na ispitu profesionalnosti, ali i gotovo svi političari/ke pokazali su društvenu indiferentnost, neodgovornost koju nosi izostanak reagovanja na napade usmjerene na učesnike/ce i organizatore/ce kulturne manifestacije sa queer predznakom. Samo nečinjenje s njihove strane bilo bi manje zlo da se tome nije priključilo i pozivanje na linč od strane političkih predstavnika/ca u čemu su, navodi se u publikaciji, prednjačila SDA i HDZ. Tako je glavni sekretar SDA Amir Zukić smatrao je da je riječ o bolesnim ljudima kojima treba pomoći. Dvije političke partije koje su dale podršku organizatorima/cama festivala bile su Naša stranka i Liberalno demokratska stranka.

Vjerska i etička načela

SDP, partija koja je osvojila najveći broj glasova na posljednjim općim izborima, ni na jednom mjestu se ne deklariraju da će se boriti za prava LGBT osoba, iako se načelno zalažu za socijalnu jednakost, baštineći tekovine iz prošlosti sli-

čnih partija, dodajući da će se boriti protiv polne diskriminacije gdje svakako, kao i većina drugih, ne prave razliku između roda i pola.

SDA, treća partija po broju osvojenih glasova na istim izborima, u svom programu se zalaže za suverenitet zemlje i afirmaciju bosanskog identiteta kao identiteta svih građana, kao partija desnog centra zalaže se za vrijednosti koje proizilaze iz temeljnih vjerskih i etičkih načela. Imajući u vidu da religija i LGBT prava u Jugoistočnoj Evropi ne idu pod ruku, jasno je i da se SDA ne zalaže za prava LGBT osoba. Tim prije što zamjenik predsjednika stranke Bakir Izetbegović smatra da je homoseksualnost stvar koja se proširi ako je pustite.

SBB, nova i najbrže rastuća partija u BiH, na sličan način se zalaže za polnu jednakost bez jasnog diferenciranja pola i roda. HDZ kao partija koja se u prvom redu zalaže za položaj Hrvata u svom programu ističe poštovanje drugog i drugačijeg bez jasnog definisanja šta se sve pod tim misli što implicira da je riječ o opštem mjestu i nečemu što se u programu našlo zbog osjećanja da je to red, a ne stvarne potreba da tako i bude.

SDS se takođe deklarativno zalaže za slobodu i demokratiju bez eksplicitnog navođenja slobode i demokratije za LGBT osobe. SNSD, kao partija sa snažnim formalnim demokratskim opredjeljenjem i dominantna partija u RS-u, u svom programu ne zalaže za prava LGBT osoba. DNS kao mlađa politička partija u RS-u slijedi slične principe prethodno nabrojanih, kao i Narodna stranka radom za boljitak koja se zalaže za toleranciju, ali bez jasnog navođenja neophodne tolerancije prema drugačijoj seksualnoj orijentaciji.

O političkoj neosviještenosti ne samo u BiH već na regionalnom planu dovoljno govori odnos prema povorkama ponosa koje se gotovo nikada ne doživljavaju kao političko pitanje već kao defile, karavan, šarada tamo nekih koji bi to trebali između četiri zida...

Podržati sprovođenje nacionalnih i međunarodnih propisa kojima se štite prava LGBT osoba, zagovarati zaštitu položaja i prava LGBT osoba kroz programe političkih partija, edukovati kadar, ispoljavati toleranciju kroz medijske nastupe, a ne suprotno, ukazivati na važnost rješavanja problema nevidljivosti LGBT osoba - neke su od preporuka autora/ca analize na putu građenja bolje budućnosti u BiH. *